

Rozporządzenie (UE) 2024/1991 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 czerwca 2024 r. w sprawie odbudowy zasobów przyrodniczych i zmiany rozporządzenia (UE) 2022/869

Odbudowa ekosystemów rolniczych (art. 11) - stan prac, główne wyzwania

Elżbieta Budka
zastępca Dyrektora Departamentu Płatności Bezpośrednich
Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

22.10.2025 r.

Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

Ministerstwo
Klimatu i Środowiska

Krajowy Ośrodek
Wsparcia Rolnictwa

IOŚ-PIB

Instytut Ochrony Środowiska
Państwowy Instytut Badawczy

Art. 11 ust. 1 NRL

Państwa członkowskie wprowadzają środki odbudowy konieczne do zwiększenia różnorodności biologicznej w ekosystemach rolniczych, oprócz środków odbudowy, którymi obszary te objęte są na mocy art. 4 ust. 1, 4 i 7,

uwzględniając:

- **zmiany klimatu**
- **potrzeby społeczne i gospodarcze obszarów wiejskich**
- **potrzebę zapewnienia zrównoważonej produkcji rolnej**

Drought in Europe - June 2025

JRC Global Drought Observatory (GDO) of the Copernicus Emergency Management Service (CEMS) – GDO/EDO data up to 10/06/2025

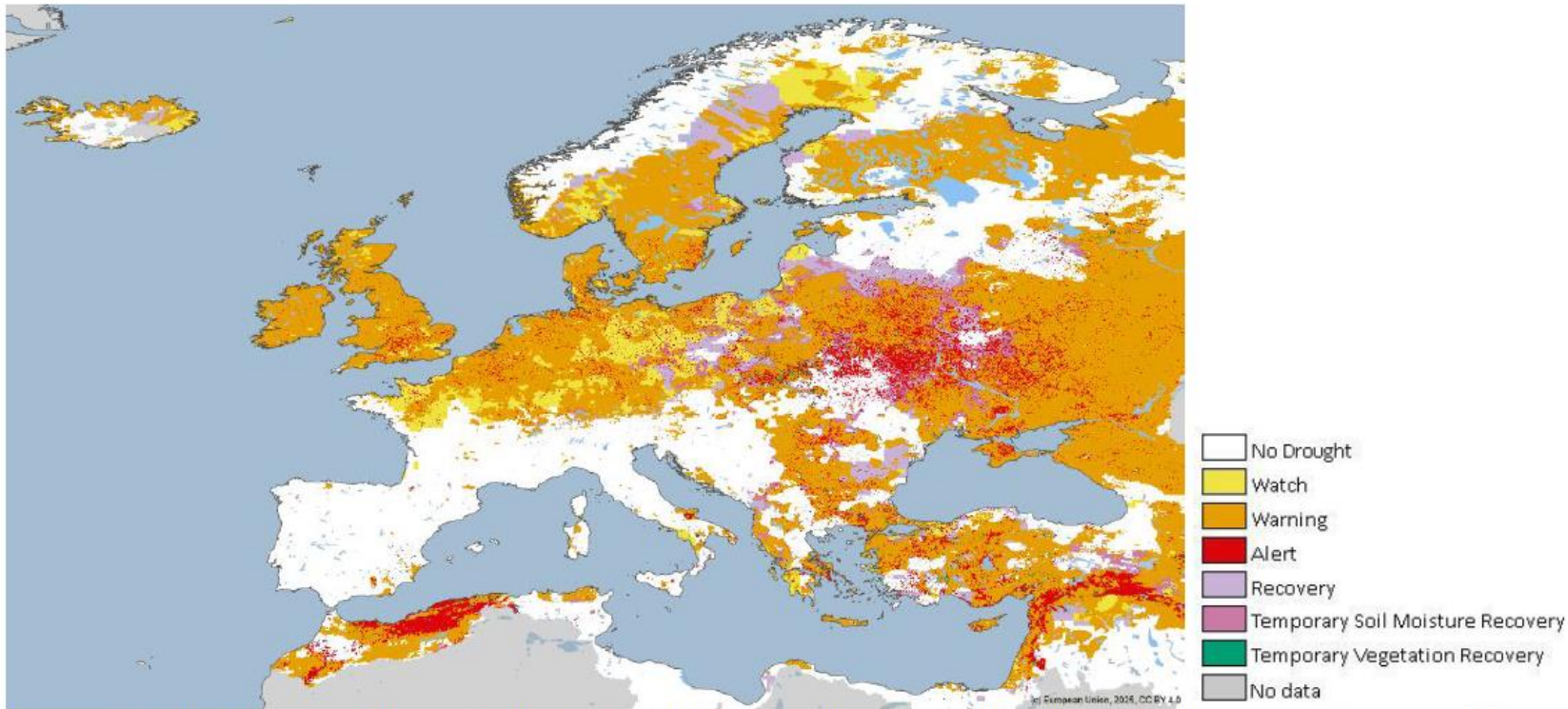
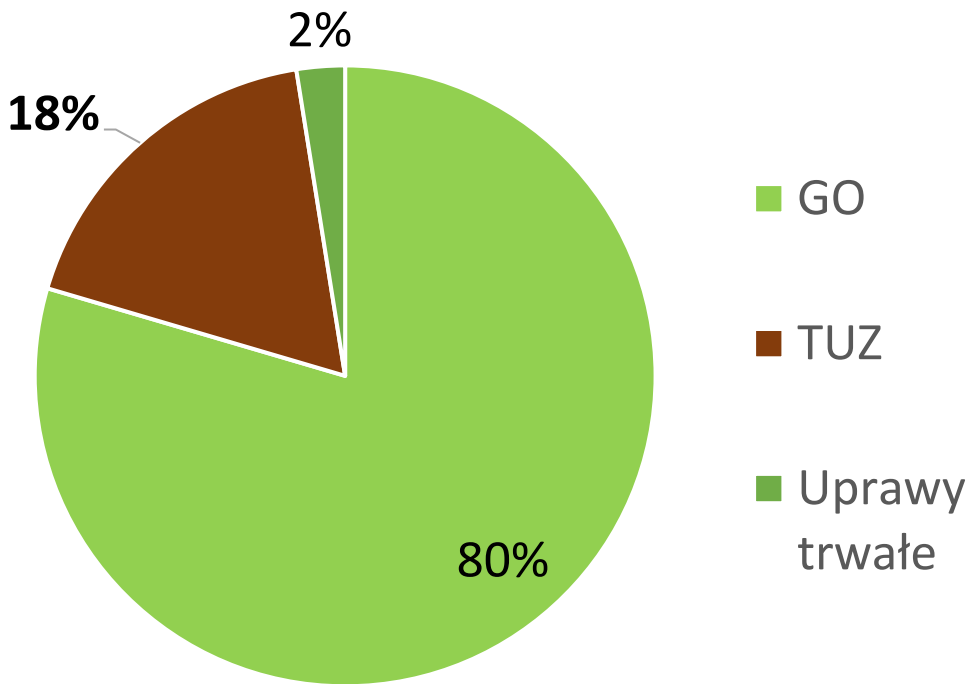

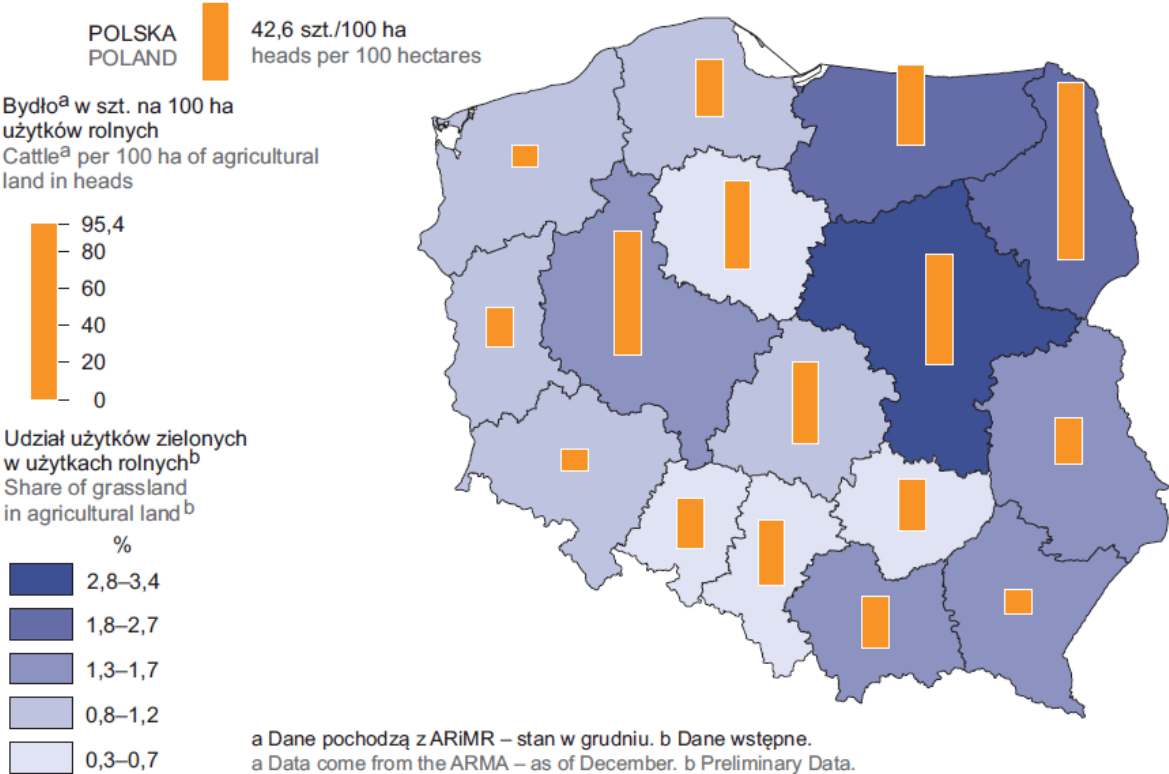
Figure 1: The Combined Drought Indicator (CDI), based on a combination of indicators of precipitation, soil moisture, and vegetation conditions, for late May 2025.¹

Użytki rolne deklarowane do płatności ok. 14 mln ha
w tym ok 2,5 mln ha TUZ

OBSADA BYDŁA NA 100 ha UŻYTKÓW ROLNYCH W 2023 R. ORAZ UDZIAŁ UŻYTKÓW ZIELONYCH W UŻYTKACH ROLNYCH W 2023 R.

CATTLE PER 100 ha OF AGRICULTURAL LAND IN 2023 AND SHARE OF GRASSLAND IN AGRICULTURAL LAND IN 2023

Zobowiązania UE w zakresie odbudowy ekosystemów rolniczych – przepisy (art. 11 ust. 2)

Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

Wprowadzenie środków mających na celu osiągnięcie na poziomie krajowym trendu wzrostowego **co najmniej 2 z 3 wskaźników**

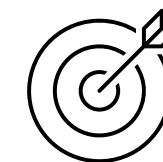
Trend wzrostowy mierzony od 18.08.2024 r. do 31.12.2030 r., a następnie co 6 lat

wskaźnik liczebności motyli na użytkach zielonych

zasoby węgla organicznego w glebach mineralnych gruntów uprawnych

odsetek gruntów rolnych z elementami krajobrazu o wysokiej różnorodności

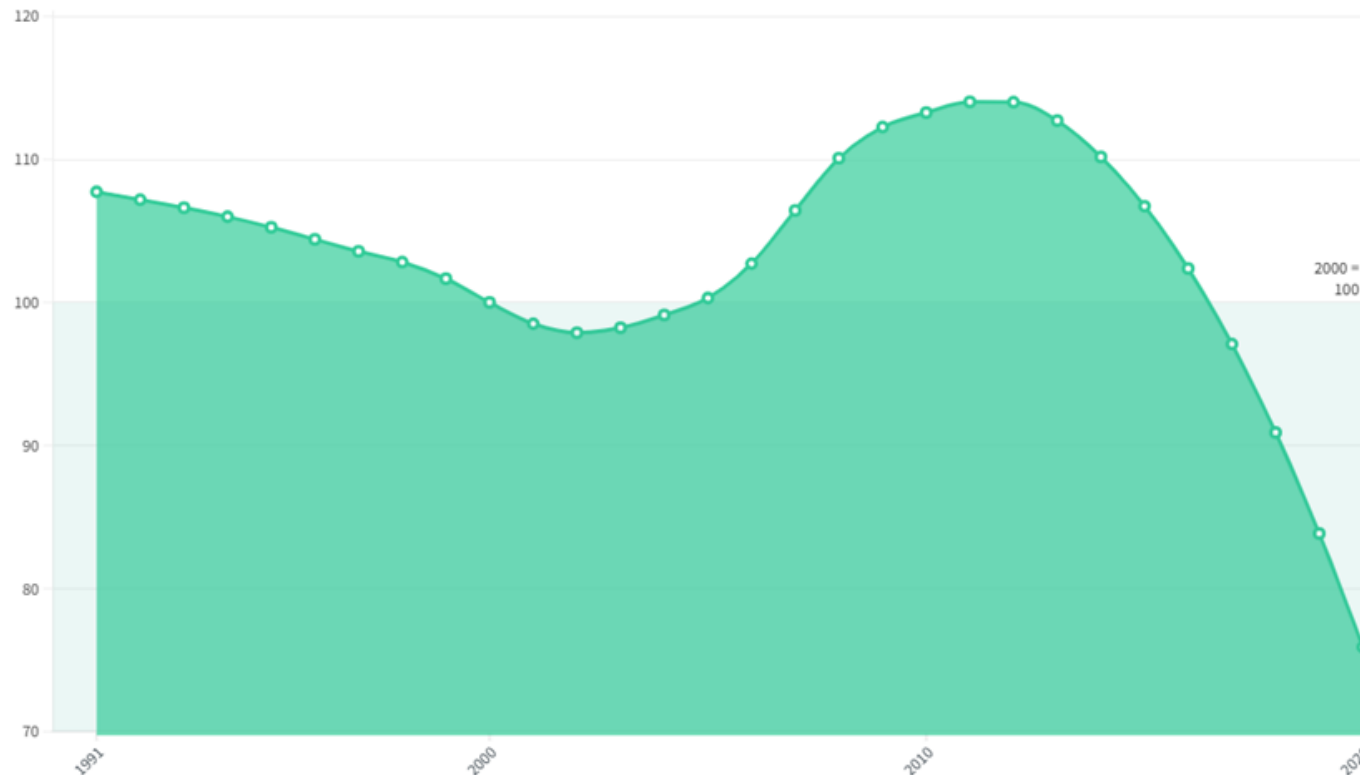
Zobowiązania UE w zakresie odbudowy ekosystemów rolniczych – wyzwania – wybór wskaźników 2 z 3

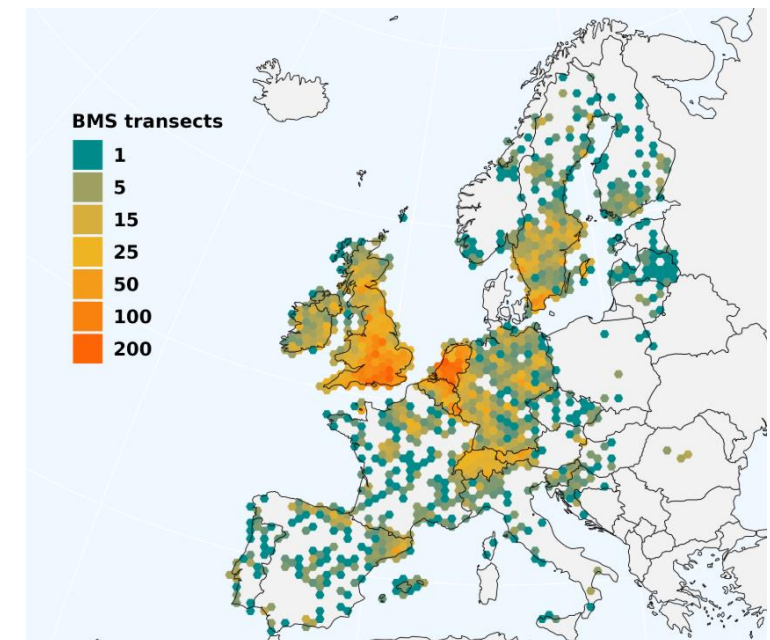
Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

Almost 30% of grassland butterflies have been lost since 1991

The chart shows the grassland butterfly index, which is one of the status indicators of biodiversity in Europe. It is based on the population of 17 butterfly species that are characteristic of European grasslands and occur in large areas of Europe.

Source: [European Environment Agency, Butterfly Conservation Europe](#)

Zobowiązania UE w zakresie odbudowy ekosystemów rolniczych – wyzwanie – wybór wskaźników 2 z 3

Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

Odsetek gruntów rolnych z elementami krajobrazu o wysokiej różnorodności

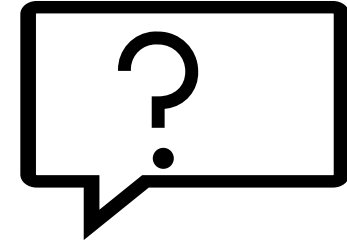

Figure 1. Share of woody landscape features in agricultural area in the EU member states and non-EU EEA member and cooperating countries (%)

<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/indicators/woody-landscape-features-on-agricultural-land>

Zobowiązania UE w zakresie odbudowy ekosystemów rolniczych – wyzwania – wybór wskaźników 2 z 3

Zobowiązania UE w zakresie odbudowy ekosystemów rolniczych – przepisy (art. 11 ust. 3)

Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

Państwa członkowskie wprowadzają środki odbudowy, których celem jest, aby **wskaźnik liczebności pospolitych ptaków krajobrazu rolniczego** na poziomie krajowym, bazujący na gatunkach określonych w załączniku V, indeksowany na dzień **1 września 2025 r.** na poziomie = 100, osiągnął następujące poziomy:

- dla Polski: 105 do 2030 r., 110 do 2040 r. i 115 do 2050 r.

Wzrost o 5%

- do 2030 r.

Wzrost o 10%

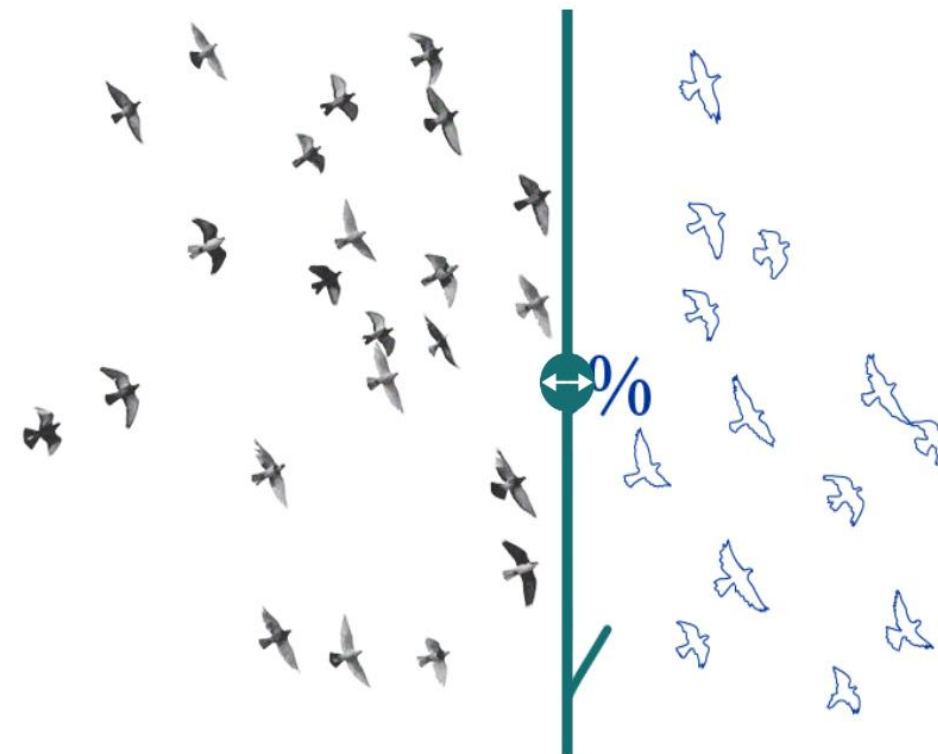
- do 2040 r.

Wzrost o 15%

- do 2050 r.

36% drop in farmland birds since 1990

Birds are also pollinators. As they are sensitive to environmental change, they are good indicators of ecosystem health. The population of common birds in the EU decreased dramatically between 1990 and 2021.

Zobowiązania UE w zakresie odbudowy ekosystemów rolniczych – wyzwania (art. 11 ust. 3)

- odpowiednie nawodnienie terenu
- wpływ warunków klimatycznych na dynamikę populacji
- zagrożenia występujące podczas migracji ptaków
- środki kontroli drapieżników
- dla ptaków GO (m.in. ortolan, trznadel, skowronek) fragmenty odsłoniętego gruntu ?

Zobowiązania UE w zakresie odbudowy ekosystemów rolniczych – przepisy (art. 11 ust. 4)

Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

Państwa członkowskie wprowadzają środki mające na celu przywrócenie **gleb organicznych wykorzystywanych w rolnictwie będących osuszonymi torfowiskami**.

Środki te muszą być wprowadzone w odniesieniu do co najmniej:

- 30 % takich obszarów do 2030 r., z czego co najmniej 1/4 musi zostać nawodniona;
- 40 % takich obszarów do 2040 r., z czego co najmniej 1/3 musi zostać nawodniona;
- 50 % takich obszarów do 2050 r., z czego co najmniej 1/3 musi zostać nawodniona.

Zobowiązania UE w zakresie odbudowy ekosystemów rolniczych

Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

Państwa członkowskie mogą wprowadzić środki odbudowy, w tym ponowne nawadnianie, na obszarach wydobywania torfu i uwzględnić je, obliczając stopień realizacji odpowiednich celów, o których mowa w akapicie pierwszym lit. a), b) i c).

Ponadto państwa członkowskie mogą wprowadzić środki odbudowy w celu ponownego nawadniania gleb organicznych będących osuszonymi torfowiskami w ramach użytkowania gruntów innego niż użytkowanie rolnicze i wydobywanie torfu, oraz zaliczyć maksymalnie do 40 % tych obszarów ponownie nawodnionych do obliczania stopnia realizacji celów, o których mowa w akapicie pierwszym lit. a), b) i c).

Środki odbudowy polegające na ponownym nawadnianiu torfowisk, w tym poziomu wody, które należy osiągnąć, przyczyniają się do redukcji emisji netto gazów cieplarnianych i zwiększenia różnorodności biologicznej, przy jednoczesnym uwzględnieniu uwarunkowań krajowych i lokalnych.

W należycie uzasadnionych przypadkach państwo członkowskie może ograniczyć zakres ponownego nawadniania torfowisk w ramach użytkowania rolniczego do poziomu niższego niż wymagany na mocy akapitu pierwszego niniejszego ustępu lit. a), b) i c), jeżeli takie ponowne nawadnianie prawdopodobnie wiąże się ze znaczącym negatywnym wpływem na infrastrukturę, budynki, przystosowanie się do zmiany klimatu lub inne interesy publiczne oraz jeżeli takie ponowne nawadnianie nie może mieć miejsca na gruntach innych niż grunty rolne. Każde takie ograniczenie określa się zgodnie z art. 14 ust. 8.

Spoczywający na państwach członkowskich obowiązek osiągnięcia celów dotyczących ponownego nawadniania określonych w akapicie pierwszym lit. a), b) i c) nie oznacza dla rolników i prywatnych właścicieli gruntów obowiązku ponownego nawadniania swoich gruntów; ponowne nawadnianie na gruntach rolnych pozostaje dla nich dobrowolne, bez uszczerbku dla obowiązków wynikających z prawa krajowego.

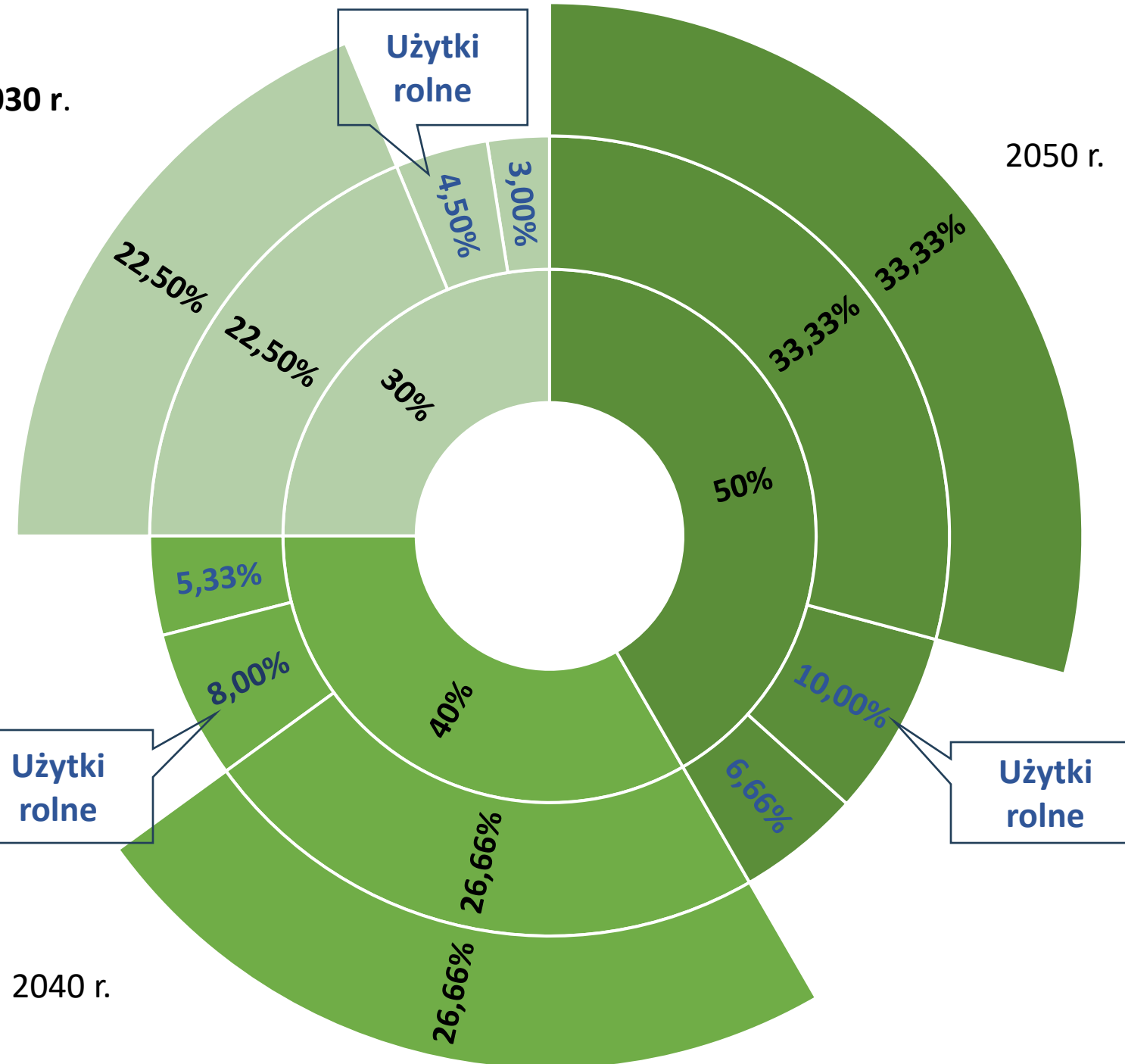
Państwa członkowskie, w stosownych przypadkach, tworzą zachęty do ponownego nawadniania, aby uczynić je dla rolników i prywatnych właścicieli gruntów atrakcyjną opcją, a także wspierają dostęp do szkoleń i doradztwa dla rolników i innych zainteresowanych stron na temat korzyści płynących z ponownego nawadniania torfowisk oraz na temat opcji późniejszego gospodarowania gruntami i powiązanych możliwości.

2030 r.

2050 r.

Zobowiązania UE w zakresie odbudowy ekosystemów rolniczych (art. 11 ust. 4)

- przywrócenie gleb organicznych wykorzystywanych w rolnictwie będących osuszonymi torfowiskami
 - w tym nawodnienie.

Zobowiązania UE w zakresie odbudowy ekosystemów rolniczych (art. 11 ust. 4)

Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

Zakładając, że gleb organicznych wykorzystywanych w rolnictwie będących osuszonymi torfowiskami mamy ok: **319 tys. ha**, do 2030 r. działania w zakresie ich odbudowy muszą być wprowadzone w odniesieniu do co najmniej:

30 % obszarów z czego co najmniej 1/4 musi zostać ponownie nawodniona

minimalna powierzchnia do odbudowy	minimalna powierzchnia do nawodnienia	60% <u>gruntów</u> <u>użytkowanych rolniczo do</u> <u>nawodnień</u>	40% grunty poza użytkowaniem rolniczym (np. lasy) do nawodnienia
95,7 tys. ha w tym:	23,9 tys. ha w tym	14,4 tys. ha	9,5 tys. ha

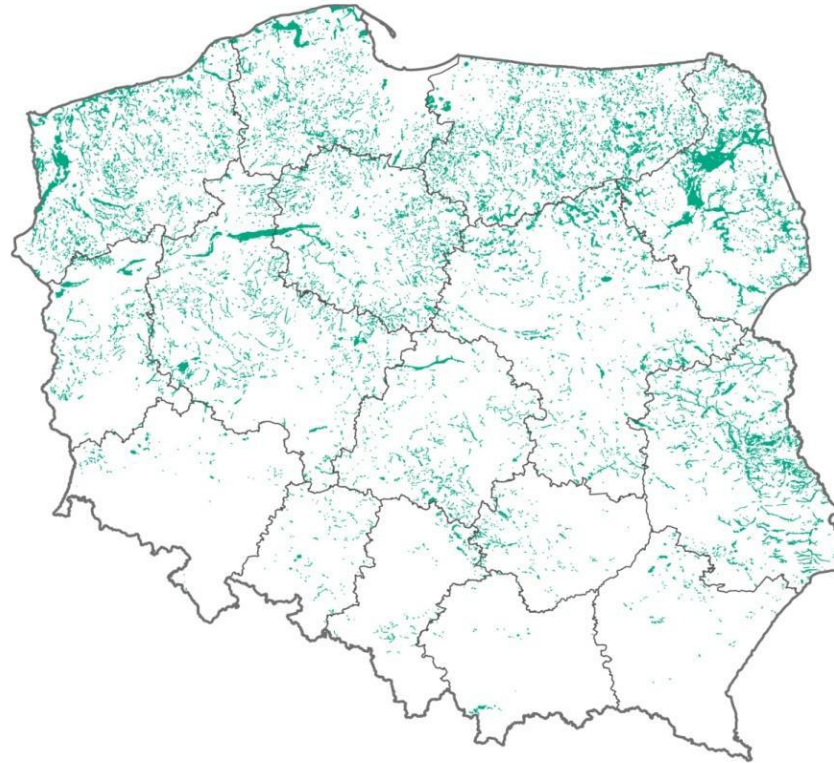
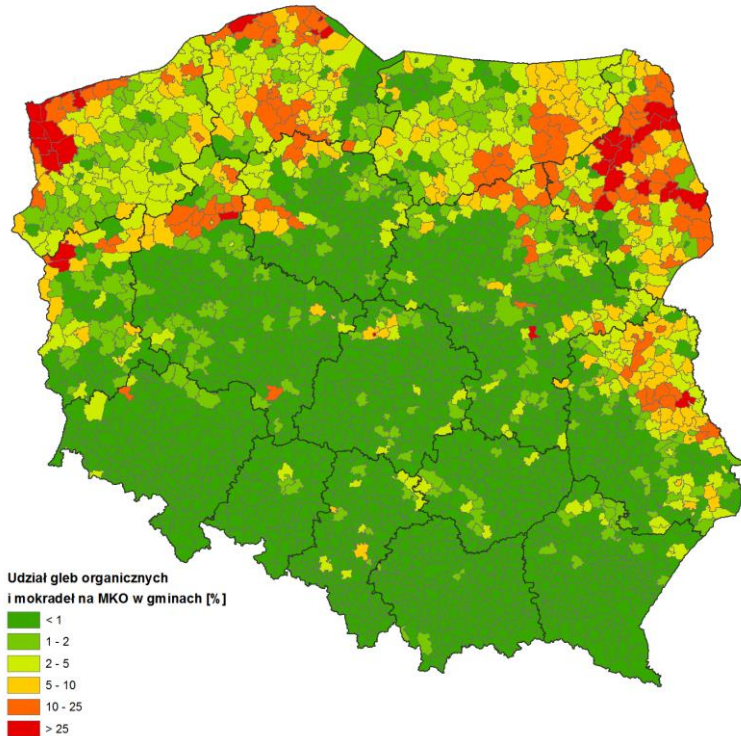
NRL: „Państwa członkowskie mogą wprowadzić środki odbudowy, w tym ponowne nawadnianie, na obszarach wydobywania torfu i uwzględnić je, obliczając stopień realizacji odpowiednich celów ...”

NRL: „W należycie uzasadnionych przypadkach, jeżeli nie można wdrożyć ponownego nawadniania wykorzystywanych rolniczo osuszonych torfowisk ze względu na znaczny negatywny wpływ na budynki, infrastrukturę, przystosowanie się do zmiany klimatu lub inne interesy publiczne, a ponowne nawadnianie torfowisk w ramach innych rodzajów użytkowania gruntów nie jest wykonalne, państwa członkowskie powinny mieć możliwość ustanowienia niższego zakresu ponownego nawadniania torfowisk.”

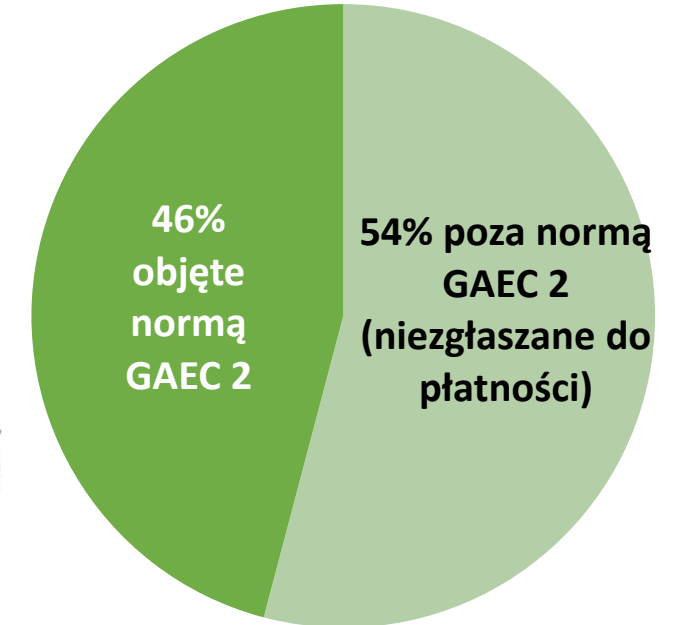
Zobowiązania UE w zakresie odbudowy ekosystemów rolniczych

Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

Powierzchnia gleb organicznych

Mapa udziału gleb organicznych i obszarów podmokłych, liczonych dla MKO - wariant co najmniej 40% materii organicznej i miąższość co najmniej 40 cm, źródło IUNG na potrzeby GAEC 2

Zróżnicowanie przestrzenne
większych złóż torfowych w Polsce

Zobowiązania UE w zakresie odbudowy ekosystemów rolniczych – wyzwania (art. 11 ust. 4)

Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

- Definiowanie gleb organicznych wykorzystywanych w rolnictwie będących osuszonymi torfowiskami / Definiowanie nawodnienia
- W jaki sposób nawadniać
- Koszty nawodnień
- Plan zagospodarowania wodą i dokumenty planistyczne
- Planowanie przestrzenne
- Rozdrobnienie działek rolnych
- Wymagane zgody wszystkich osób, na które oddziałuje projekt
- (...)
- Czy chcemy przekształcać TUZ na paludikulturę?

<https://utw-gorzow.pl/sekcje-popularno-naukowe/turystyka-wyklady/swiatowy-dzien-mokradel/>

Paludikultura
(*paludicultur*)
czyli rolnictwo
bagienne

jedna z najlepszych
trzcין strzechowych
na świecie
cena za wiązkę
ok. 3 €

Zobowiązania UE w zakresie odbudowy ekosystemów rolniczych

Od 2026 r. NOWA interwencja rolno-środowiskowo-klimatyczna

1.8.12. Ochrona torfowisk i obszarów podmokłych na gruntach użytkowanych rolniczo w ramach

- **Wariant 1: Ochrona torfowisk i terenów podmokłych na trwałych użytkach zielonych** (rekompensata związana z obowiązkiem przestrzegania wymogów normy GAEC 2 na TUZ);
- **Wariant 2: Ochrona torfowisk i terenów podmokłych na gruntach ornych** (rekompensata związana z obowiązkiem przestrzegania wymogów normy GAEC 2 na gruntach ornych);
- **Wariant 3: Przekształcanie gruntów ornych w użytki zielone.**

Zobowiązania UE w zakresie odbudowy ekosystemów rolniczych

- WYZWANIA

Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

Wieloletnie ramy finansowe 2028–2034

- Nowy budżet ma być czymś więcej niż planem finansowym – ma stanowić strategiczną deklarację wspólnych ambicji politycznych UE, służącą realizacji priorytetów, wzmocnieniu bezpieczeństwa, konkurencyjności i spójności
- Celem nowego budżetu jest bezpieczeństwo, wzmocnienie obrony i granic, wykorzystanie potencjału jednolitego rynku, wsparcie transformacji klimatycznej i cyfrowej, a także budowa niezależnej, odpornej Europy
- Wskazano, że ogólny cel w zakresie wydatków na działania związane z klimatem i środowiskiem wyznaczony został na poziomie co najmniej 35% całkowitej kwoty budżetu.

Opracowania/opinie

Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

- ✓ Opinia nt. wyboru wskaźników
- ✓ Wskaźnik: zasoby węgla organicznego w glebach mineralnych
- ✓ Wyznaczenie gleb organicznych wykorzystywanych w rolnictwie będących osuszonymi torfowiskami
 - wskazanie ich lokalizacji w tym do nawodnień

- ✓ Opinia nt. wyboru wskaźników
- ✓ Wskaźnik: elementy krajobrazu o wysokiej różnorodności
- ✓ Opis działań odtworzeniowych na użytkach rolnych innych niż nawodnienia

- ✓ Opinia nt. wyboru wskaźników
- ✓ Wskaźnik - liczebności pospolitych ptaków krajobrazu rolniczego
- ✓ Opis działań odtworzeniowych polegających na nawodnieniu

Zobowiązania UE w zakresie odbudowy ekosystemów rolniczych

Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

Harmonogram prac grupy roboczej ds. odbudowy Ekosystemów rolniczych

Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

Dziękuję za
uwagę
